

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

RADA EVROPY

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

PRVNÍ SEKCE

VĚC ŽÁKOVÁ proti ČESKÉ REPUBLICE

(stížnost č. 2000/09)

ROZSUDEK

(spravedlivé zadostiučinění)

ŠTRASBURK

6. dubna 2017

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených

v čl. 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Rozsudek je v autentickém anglickém znění publikován na internetových stránkách Evropského soudu pro lidská práva v databázi HUDOC (www.echr.coe.int).

*Pořízený úřední překlad do českého jazyka není
autentickým zněním rozsudku.*

Ve věci Žáková proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (první sekce), zasedající v senátu ve složení:

Linos-Alexandre Sicilianos, *předseda,*

Kristina Pardalos,

Ledi Bianku,

Aleš Pejchal,

Robert Spano,

Pauliine Koskelo,

Tim Eicke, *soudci,*

a Abel Campos, *tajemník sekce,*

po poradě konané dne 14. března 2017,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností proti České republice (č. 2000/09), kterou dne 7. ledna 2009 podala k Soudu občanka České republiky Sylvie Žáková („stěžovatelka“) na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Rozsudkem vyneseným dne 3. října 2013 („rozsudek ve věci samé“) Soud rozhodl, že došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1.

3. V souladu s článkem 41 Úmluvy se stěžovatelka domáhala spravedlivého zadostiučinění ve výši 5 098 600 korun českých (Kč) [188 677 eur (€)] z titulu majetkové škody a 500 000 Kč (18 502 €) z titulu nemajetkové újmy. Dále stěžovatelka požadovala částku 309 289,50 Kč (11 445 €) jako náhradu nákladů řízení.

4. Vzhledem k tomu, že otázka použití článku 41 Úmluvy nebyla připravena k rozhodnutí, Soud ji odložil a vyzval vládu a stěžovatelku, aby do tří měsíců předložily k této otázce svá písemná stanoviska a zejména aby Soud informovaly o případně uzavřené dohodě (tamtéž, § 142 a bod 3 písm. b) výroku).

5. Strany ve věci spravedlivého zadostiučinění nedosáhly smírného urovnání.

6. Stěžovatelka i vláda předložily svá stanoviska.

SKUTKOVÝ STAV

7. Dne 23. března 2014 vyšel na internetovém zpravodajském serveru *Týden.cz* článek s titulkem „*Evropský spor. Utekla před komunisty a přišla o majetek. ČR ji nechce odškodnit*“. Autor článku uvedl stěžovatelčin případ konstatováním, že stěžovatelka již více než deset let vede boj s českým státem, a to kvůli pozemkům, které jí byly zkonfiskovány po její emigraci. Zatím opakovaně uspěla ve sporu před Evropským soudem pro lidská práva. Otázka odškodnění se však stále komplikuje. Článek obsahoval následující prohlášení [následuje anglický překlad pořízený Soudem, pozn. překl.]:

„An appeal to the Constitutional Court did not help either. So she applied to the European Court of Human Rights, which noted ‘The Court is struck by the fact that in 1997 the municipality of Třebíč was able to take possession of the property on the basis of a 1971 judgment that had been quashed because, in the words of the Judicial Rehabilitation Act, it was incompatible with the principles of a democratic society’.

Eventually, the Czech Republic applied for a review of the judgment, which is the equivalent of an appeal, but was unsuccessful. Since then, complicated negotiations as to how the Government would compensate Ms Žáková have been underway. 'I approached the Government Agent with a proposal for settlement regarding the provision of just satisfaction, which among other things is for pecuniary damage because there had been an interference with her property rights,' stated Žáková's lawyer [V.K.], adding that she had been deprived of her property in 1997 in breach of the Additional Protocol to the Convention on Human Rights.

The State is back tracking

'That's why I suggested providing her with compensation in the amount of the market value of the seized property and compensation for the loss of rent since 1997', [V.K.] said. But in fact, Sylvia Žáková was willing, according to him, to accept one tenth of the market rent.

However, the State refused [this proposal], noting that the Government were prepared to accept only compensation for the plots of land in the amount of their market value in 1997. Thus, it would be essentially lower than the current value; moreover, such compensation would not include reparation for the period when Sylvia Žáková had been unable to dispose of the land. 'I confess that the Government's approach in this regard seems to me at least dishonest and contravenes the basic principles of justice and our law, too,' added lawyer [V.K.]. The Agent of the State, or more precisely, the Ministry of Justice for which he works, has refused to comment as the negotiations, according to him, are confidential."

8. Původní znění článku je následující:

„Nepomohla ani stížnost k Ústavnímu soudu. Obrátila se proto na Evropský soud pro lidská práva. Soudní dvůr je udiven skutečností, že v roce 1997 byla obec Třebíč schopna zmocnit se majetku na základě rozsudku z roku 1971, který byl zrušen, protože byl podle zákona o soudní rehabilitaci neslučitelný s principy demokratické společnosti,' konstatoval soud.

Česká republika nakonec podala k soudu žádost o přezkoumání rozsudku, což je obdoba odvolání, ale bezúspěšně. Od té doby probíhají složitá jednání o tom, jakým způsobem vláda paní Žákovou odškodní. 'Obrátil jsem se na vládního zmocněnce s návrhem dohody ohledně poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, které mimo jiné spočívá ve způsobení majetkové škody, neboť došlo k zásahu do jejích majetkových práv,' konstatoval advokát Žákové [V. K.] s tím, že její majetek jí byl v roce 1997 odňat v rozporu s Dodatkovým protokolem k Úmluvě o lidských právech.

Stát se cuká

„Proto jsem navrhl, aby jí byla poskytnuta náhrada ve výši tržní ceny odňatého majetku a náhrada za ušlý nájem za dobu od roku 1997 do současnosti,' řekl [V. K.] Sylvia Žáková byla přitom podle jeho slov ochotná přistoupit na desetinu tržního nájemného.

To však stát odmítl s tím, že je vláda ochotná přistoupit pouze na náhradu pozemků ve výši jejich tržní ceny v roce 1997. Tedy podstatně nižší než nyní, navíc by tato náhrada neobsahovala odškodnění za dobu, kdy s nimi Sylvia Žáková nemohla disponovat. 'Přiznávám, že postoj vlády mi v tomto ohledu připadá mírně řečeno neseriózní a je v rozporu se základními zásady spravedlnosti a také s našimi zákony,' dodal advokát [V. K.]. Zmocněnec státu, respektive ministerstvo spravedlnosti, pro které pracuje, se k tomu odmítl vyjádřit, protože jsou podle něj tato jednání důvěrná."

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

9. Článek 41 Úmluvy zní:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění."

A. K tvrzenému zneužití práva podat stížnost**1. Tvrzení vlády**

10. Vláda namítá, že zástupce stěžovatelky sdělil médiím obsah stěžovatelčina návrhu na smírné urovnání, včetně jeho podmínek, protinávrhu vlády i konečného stanoviska, které stěžovatelka k věci zaujala. Vláda toto své tvrzení dokládá článkem zveřejněným v médiích (viz § 7–8 výše).

11. Vláda dále tvrdí, že stěžovatelka záměrně porušila pravidlo důvěrnosti řízení o smírném urovnání, čímž se dopustila zneužití práva podat stížnost. Její stížnost by tak měla být odmítnuta na základě článku 35 Úmluvy.

2. Tvrzení stěžovatelky

12. Stěžovatelka namítá, že žádná jednání směřující ke smírnému urovnání sporu ve smyslu čl. 39 odst. 2 Úmluvy a čl. 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu nikdy neprobíhala, jelikož Soud neučinil žádné kroky umožňující jednání o výši spravedlivého zadostiučnění, jež by mělo být přiznáno. Iniciativu jejího právního zástupce tak nelze hodnotit v kontextu řízení předpokládaných těmito ustanoveními, která se obě týkají řízení vedeného před Soudem.

13. Stěžovatelka uvádí, že nebyla poučena o důvěrnosti jednání, která probíhala mezi ní a vládou. Zdůrazňuje, že důvěrnost se vztahuje na řízení, nikoliv na jednání. Pojem „řízení“ přitom implikuje, že případ je projednáván před Soudem. Judikaturu, na niž vláda odkazuje, nelze na projednávanou věc použít, poněvadž se týká situace, kdy tajemník Soudu zaslal návrh na smírné urovnání, a strany byly poučeny o důvěrnosti jednání. V projednávané věci však Soud vynesl rozsudek s tím, že použití článku 41 odložil a pověřil předsedu senátu, aby v případě potřeby nařídil další jednání. Konečně stěžovatelka uvedla, že její zástupce se vládě za zveřejnění, které nebylo úmyslné ani účelové, omluvil. Nepředstavovalo tedy zneužití práva podat stížnost.

3. Hodnocení Soudu

14. Soud připomíná, že podle čl. 39 odst. 2 Úmluvy a čl. 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu jsou jednání za účelem dosažení smírného urovnání důvěrná. Citovaná ustanovení znějí:

Článek 39 Úmluvy

„1. V jakékoli fázi řízení může být Soud nápomocen dotčeným stranám s cílem dosáhnout smírného urovnání případu na základě dodržování lidských práv, jak jsou stanovena Úmluvou a jejími Protokoly.

2. Řízení vedené podle odstavce 1 je důvěrné.

...“

**Článek 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu
(Smírné urovnání)**

„Jednání směřující ke smírnému urovnání sporu jsou ve smyslu čl. 39 odst. 2 Úmluvy důvěrná a stanoviska stran ve sporném řízení jimi nejsou dotčena. Žádné písemné či ústní sdělení ani žádná nabídka nebo ústupek, ke kterým došlo v rámci těchto jednání, nesmějí být ve sporném řízení zmiňovány nebo uváděny.“

15. Soud musí při posuzování otázky, zda je namístě stížnost vyškrtnout ze seznamu na základě čl. 37 odst. 1 písm. c), zjistit, zda „okolnosti vedou k závěru“, že „z jakéhokoli jiného důvodu již nadále není důvodné pokračovat v posuzování stížnosti“. V posuzování stížnosti však pokračuje, vyžaduje-li to dodržování lidských práv. Soud má při posuzování možných důvodů pro vyškrtnutí stížnosti ze seznamu na základě tohoto ustanovení širokou diskreční pravomoc, nicméně tyto důvody musejí spočívat v konkrétních okolnostech každého případu (viz *M. H. a A. S. proti Spojenému*

království, č. 38267/07 a 14293/07, rozhodnutí ze dne 16. prosince 2008; *Association SOS Attentats a de Boery proti Francii*, č. 76642/01, rozhodnutí velkého senátu ze dne 4. října 2006, § 37).

16. V této souvislosti Soud podotýká, že účelem procesních pravidel je zajistit řádný výkon spravedlnosti a dodržování zásady právní jistoty a že účastníci sporu musí mít možnost očekávat, že tato pravidla budou dodržována [viz například *Miroľubovs a ostatní proti Lotyšsku*, č. 798/05, rozsudek ze dne 15. září 2009, § 66; *Gorou proti Řecku* (č. 3), č. 21845/03, rozsudek ze dne 22. června 2006, § 27; *Miholapa proti Lotyšsku*, č. 61655/00, rozsudek ze dne 31. května 2007, § 24]. Přesněji řečeno, pravidlo důvěrnosti slouží k ochraně účastníků řízení i Soudu před pokusy vyvíjet na ně politický nebo jakýkoli jiný nátlak (viz *Abbasov a ostatní proti Ázerbájdžánu*, č. 36609/08, rozhodnutí ze dne 28. května 2013, § 29; *Mandil proti Francii*, č. 67037/09, rozhodnutí ze dne 13. prosince 2011; *Miroľubovs a ostatní*, cit. výše, § 66; *mutatis mutandis Malige proti Francii*, č. 26135/95, rozhodnutí ze dne 5. března 1996, Sbírka rozhodnutí a zpráv 84-B, s. 156), a jeho účelem je též usnadnit smírné urovnání tím, že zaručuje, že informace poskytnuté v průběhu jednání nebudou odhaleny a zveřejněny. Ustanovení čl. 62 odst. 2 *in fine* jednacího řádu Soudu zároveň chrání Soud a jeho vlastní nestrannost, neboť zajišťuje, že pokud budou jednání o smírném urovnání neúspěšná, jejich obsah nebude mít vliv na výsledek sporného řízení.

17. Soud připomíná, že pravidlo důvěrnosti je absolutní a neumožňuje individuálně posoudit, kolik informací bylo poskytnuto (viz *Abbasov a ostatní*, cit. výše, § 28; *Balenović proti Chorvatsku*, č. 28369/07, rozhodnutí ze dne 30. září 2010; *Lesnina Veletrgovina d.o.o. proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, č. 37619/04, rozhodnutí ze dne 2. března 2010). Úmyslné porušení pravidla důvěrnosti může být za určitých okolností považováno za zneužití práva podat stížnost, což má za následek prohlášení stížnosti za nepřijatelnou podle čl. 35 odst. 3 Úmluvy (srov. *Miroľubovs a ostatní*, cit. výše, § 66; *Mandil*, cit. výše; *Ausad Valimised Mtü proti Estonsku*, č. 40631/14, rozhodnutí ze dne 27. září 2016, § 18).

18. Mezi účastníky řízení není sporu o tom, že právní zástupce stěžovatelky se po obdržení rozsudku ve věci samé z vlastní iniciativy obrátil na vládu s návrhem na smírné urovnání. Oba účastníci řízení se též shodují na tom, že stěžovatelčin právní zástupce následně sdělil informace o tomto návrhu médiím, čímž se o jednáních o podmínkách návrhu dozvěděla veřejnost. Zástupce poskytl médiím zejména obecné informace o obsahu svého návrhu předloženého vládě, která tento návrh odmítla a učinila protinávrh. Dále se vyjádřil k návrhu vlády a negativně zhodnotil její postoj.

19. Dle mínění Soudu tyto okolnosti vedou k závěru, že stěžovatelčin zástupce postupoval v rozporu s pravidlem důvěrnosti.

20. S ohledem na výše uvedené Soud konstatuje, že pokud by se stížnost nacházela ve fázi posouzení přijatelnosti a odůvodněnosti, mohla by být odmítnuta z důvodu zneužití práva podat individuální stížnost v souladu s příslušnou judikaturou Soudu (viz např. *Benjocki a ostatní proti Srbsku*, č. 5958/07, 6561/07, 8093/07 a 9162/07, rozhodnutí ze dne 15. prosince 2009; *Deceuninck proti Francii*, č. 47447/08, rozhodnutí ze dne 13. prosince 2011; *Barreau a ostatní proti Francii*, č. 24697/09, rozhodnutí ze dne 13. prosince 2011; *Abbasov a ostatní*, cit. výše; *Gorgadze proti Gruzii*, č. 57990/10, rozhodnutí ze dne 2. září 2014). V projednávané věci však již bylo meritorně rozhodnuto a rozsudek ve věci samé byl doručen účastníkům řízení, čímž se věc podstatně liší od případů citovaných výše, zejména od věci *Barreau a ostatní*.

21. Jak již bylo uvedeno výše (viz § 15 výše), posouzení otázky, zda sdělení konkrétních informací z jednání směřujících ke smírnému urovnání Soudu či jiným třetím osobám představuje za konkrétních okolností projednávané věci porušení zásady důvěrnosti vedoucí k odmítnutí stížnosti z důvodu zneužití práva podat stížnost, přísluší vždy Soudu (viz *Stoilkovska proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, č. 29784/07, rozsudek ze dne 18. července 2013, § 31; *Lesnina Veletrgovina d.o.o.*, cit. výše; *Miroľubovs a ostatní*, cit. výše, § 68).

22. Za konkrétních okolností projednávané věci Soud dospěl k závěru, že není důvodné označit postup stěžovatelčina právního zástupce za zneužití práva podat stížnost.

23. V tomto ohledu konstatuje, že původní stěžovatelčiny nároky na spravedlivé zadostiučinění byly shrnuty již v rozsudku ve věci samé (viz § 100–103 rozsudku ve věci samé), který byl veřejně přístupný na webových stránkách Soudu. Navíc byl již od 3. října 2013 (téměř pět měsíců před zveřejněním sporného článku) na příslušných internetových stránkách vlády k dispozici také český překlad rozsudku (viz § 7–8 výše).

24. Soud dále vychází z konkrétních okolností projednávané věci, které vyvolávaly zásadní otázky týkající se úplné nemožnosti účinně napadnout opatření, jímž došlo k zásahu do stěžovatelčiných majetkových práv (viz § 85–97 rozsudku ve věci samé). Soud shledává, že za takových okolností musí pokračovat v posuzování stížnosti v souladu s čl. 37 odst. 1 *in fine*.

25. Ve světle výše uvedených úvah Soud považuje za vhodné se věcí nadále zabývat, a proto zamítá námitku, kterou vláda vznesla na základě medializace informací o jednáních směřujících ke smírnému urovnání.

B. Majetková škoda

1. Tvzení účastníků řízení

26. Stěžovatelka požaduje částku 5 098 600 Kč (188 677 €) jako náhradu majetkové škody. Svůj nárok dokládá znaleckým posudkem, jímž byla stanovena tržní hodnota nemovitostí v roce 2014. Dle posudku představuje částka ve výši 3 134 600 Kč (116 021 €) tržní hodnotu předmětných nemovitostí v roce 2014 a částka ve výši 1 964 000 Kč (72 693 €) představuje ušlý zisk za období let 1997 až 2014, kdy stěžovatelka nemohla nemovitosti pronajímat.

27. Stěžovatelka uvádí, že v mezidobí doznala judikatura vnitrostátních soudů, včetně Ústavního soudu, podstatných změn a že žalobci, kteří podali podobnou žalobu později, byli úspěšní. Vnitrostátní soudy v těchto obdobných případech již začaly rozhodovat v tom smyslu, že zásah státu do vlastnického práva žalobců byl nezákonný a žalobci dosáhli obnovení vlastnického práva *in integrum*. Jelikož však stěžovatelka neměla možnost této nové rozhodovací praxe vnitrostátních soudů využít, poukazuje na skutečnost, že jiné osoby, které se svou žalobou úspěšly, dosáhly obnovení vlastnického práva, a požívají jej tedy za současné tržní hodnoty. Jí naopak vláda nabídla náhradu ve výši odpovídající době, kdy k nezákonnému zásahu došlo. Stěžovatelka proto žádá Soud, aby zohlednil zvláštní okolnosti jejího případu: v roce 1997 v zemi ještě stále probíhal přechod k tržnímu hospodářství, a ceny nemovitostí se proto pohybovaly na úrovni obvyklé před jeho zavedením. Plným tržním cenám se částečně přiblížily po vstupu České republiky do Evropské unie. V plném rozsahu pak dosáhly tržní úrovně po sedmiletém přechodném období, kdy mohli začít nabývat nemovitosti cizí státní příslušníci, tedy v roce 2011.

2. Tvzení vlády

28. Vláda nesouhlasí se způsobem výpočtu tržní ceny nemovitosti tak, jak jej provedl znalecký ústav dle objednávky stěžovatelky, na základě porovnání s nesrovnatelnými nemovitostmi, za použití koeficientů bez jakéhokoliv vysvětlení a s tím, že do výpočtu chybně zahrnul pozemek ve vlastnictví třetí osoby (parc. č. 2174/7 v k. ú. Třebíč o výměře 286 m²), ani s datem, k němuž byla tržní cena nemovitostí odhadnuta. Vláda odkazuje na judikaturu Soudu, podle níž má být tržní hodnota nemovitosti určována k okamžiku vyvlastnění, tj. ke dni 12. listopadu 1997.

29. Vláda předložila vlastní znalecký posudek vypracovaný znaleckým ústavem EQUITA Consulting s. r. o., který určil tržní cenu předmětných nemovitostí k listopadu 1997 na částku 367 000 Kč (13 360 €). Toto ocenění vycházelo z nájemného sjednaného mezi stěžovatelkou a městem Třebíč v roce 1996 (viz § 15 rozsudku ve věci samé), kdy by činilo 270 000 Kč (9 829 €). Znalecká společnost však uvedla – a vláda to i připustila –, že tato částka byla lehce podhodnocena a že přiměřenější by byla částka 367 000 Kč (13 360 €).

30. Dle mínění vlády by měla být výše uvedená částka zvýšena o inflaci ve výši 2,75 % ročně za dobu od roku 1997 do roku 2013 a dále o zákonný úrok. Jelikož výše zákonného úroku ještě nebyla vnitrostátním právním řádem stanovena, vláda použila jako vodítko závěr ve věci *Scordino proti Itálii* (č. 1), (č. 36813/97, rozsudek velkého senátu ze dne 29. března 2006, § 258). Vláda v souladu se stanoviskem znaleckého ústavu navrhuje přiměřenou sazbu ve výši 8 % p. a. Uvedená částka 367 000 Kč (13 360 €) navýšená shora uvedený způsobem tak činí 1 306 520 Kč (47 570 €).

31. Vláda však poznamenala, že v souladu s judikaturou Soudu v případech týkajících se nemovitého majetku zabaveného komunistickým režimem, následně nabytého v dobré víře třetí osobou a nakonec navráceného původnímu majiteli, byla nabyvatelům, kteří majetek koupili v dobré víře, přiznána náhrada pouze do výše 75–80 % tržní hodnoty nemovitosti. S ohledem na nutnost nastolení rovnováhy mezi veřejným a soukromým zájmem, jakož i na složitost restitučních řízení a chování stěžovatelky v roce 1996 (neinformovala město Třebíč o tom, že byla v roce 1977 odsouzena, ani mu neodpověděla na dopis, což mělo za následek řetězec událostí, jež nakonec vyústily ve ztrátu práva na opětovné získání vlastnického práva v restitučním řízení), by vláda souhlasila s přiznáním náhrady ve výši 75 % z částky 47 570 €, tj. 35 680 €.

3. Hodnocení Soudu

a) Použitelné zásady

32. Soud připomíná, že z rozsudku, jímž Soud konstatuje porušení Úmluvy nebo jejích protokolů, vyplývá žalovanému státu právní povinnost odstranit porušení a napravit jeho následky takovým způsobem, aby v co největší míře obnovil stav existující před porušením [viz *Iatridis proti Řecku*, č. 31107/96, rozsudek velkého senátu (spravedlivé zadostiučinění) ze dne 19. října 2000, § 32]. V případech, kdy zásah do majetkových práv splňoval podmínku zákonnosti a nebyl svévolný, Soud shledal, že je vhodné přiznat stěžovatelům náhradu ve výši tržní ceny nemovitého majetku v době, kdy k zásahu došlo [viz *Scordino proti Itálii* (č. 1), cit. výše, § 248 a 257–258; *Rousk proti Švédsku*, č. 27183/04, rozsudek ze dne 25. července 2013, § 151].

33. Cílem náhrady by tedy mělo být, aby byl stěžovatel uveden do situace, v níž by se nacházel, pokud by k porušení nedošlo [viz *Dacia S. R. L. proti Moldavsku*, č. 3052/04, rozsudek (spravedlivé zadostiučinění) ze dne 24. února 2009, § 39]. To může znamenat jak přiznání náhrady skutečně vzniklé škody (*damnum emergens*), tak náhradu ztráty, resp. poklesu příjmů, které lze očekávat do budoucna (*lucrum cessans*).

34. Z judikatury Soudu vyplývá, že mezi náhradou škody, již se stěžovatel domáhá, a porušením Úmluvy musí být jednoznačná příčinná souvislost. V odůvodněných případech může tato náhrada zahrnovat i ušlý zisk [viz např. *Barberà, Messegué a Jabardo proti Španělsku* (článek 50), rozsudek (spravedlivé zadostiučinění) ze dne 13. června 1994, § 16–20; *Çakıcı proti Turecku*, č. 23657/94, rozsudek velkého senátu ze dne 8. července 1999, § 127; *Kurić a ostatní proti Slovinsku*, č. 26828/06, rozsudek velkého senátu (spravedlivé zadostiučinění) ze dne 12. března 2014, § 81].

b) Hodnota pozemků

35. Soud si je vědom obtížnosti výpočtu hodnoty nemovitostí a konstatuje, že odhady obou stran se značně liší. Je to způsobeno především skutečností, že znalci obou stran uplatňovali rozdílné metody.

36. Soud musí v první řadě určit datum, k němuž mají být pozemky oceňovány. Musí rozhodnout, zda by tímto datem mělo být – jak tvrdí stěžovatelka – datum, k němuž byl vyhotoven znalecký posudek, či – jak navrhuje vláda s odkazem na četné příklady v judikatuře Soudu – ke dni 12. listopadu 1997, tedy k okamžiku, kdy došlo k zásahu do stěžovatelčiných majetkových práv. Poté se bude Soud zabývat otázkou určení tržní hodnoty sporných pozemků.

37. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že hlavní otázkou v posuzované věci není znárodnění ani jiné zákonné zbavení majetku, kdy by jediným předmětem sporu před Soudem bylo, zda stěžovatelka obdržela přiměřenou náhradu. Jak Soud konstatoval v rozsudku ve věci samé, projednávaná věc se naopak týká zbavení vlastnického práva, k němuž neexistoval legitimní důvod a které bylo v rozporu se zásadou právní jistoty. Na druhé straně však Soud rozhodl, že zásah do stěžovatelčina vlastnického práva byl zákonný a sledoval cíl stanovený zákonem (viz § 83–84 rozsudku ve věci samé).

38. Soud s ohledem na výše uvedené zásady (viz § 32–34) nevidí důvod hodnotit projednávanou věc odlišně. Považuje tedy za vhodné zjišťovat hodnotu nemovitostí k okamžiku uskutečnění zásahu, jak navrhuje vláda, tj. ke dni 12. listopadu 1997.

39. Soud přijímá námitku vlády týkající se pozemku parc. č. 2174/7 v k. Třebíč (286 m²), jelikož je podložena údaji z katastru předloženými účastníky řízení (viz § 5–7 rozsudku ve věci samé). Vzhledem k tomu, že předmětný pozemek je ve vlastnictví třetí osoby a nebyl předmětem stěžovatelčiny stížnosti podané k Soudu, je namístě jej z výpočtu pro účely spravedlivého zadostiučinění vyloučit.

40. Soud dále konstatuje, že podle znaleckého posudku předloženého stěžovatelkou měly v roce 1997 předmětné pozemky hodnotu 869 610 Kč (32 180 €) (Soud při výpočtu odpočetl pozemek ve vlastnictví třetí strany). Dále konstatuje, že vláda s touto částkou nesouhlasí a předkládá vlastní znalecký posudek, který odhaduje cenu pozemků celkem na 367 000 Kč (13 360 €).

41. Soud považuje znalecký posudek předložený vládou za nejrelevantnější důkaz. Výpočty v něm obsažené působí přesněji a realističtěji a posudek též bere v úvahu skutečnost, že pozemky mají velmi omezenou využitelnost, protože jsou zastavěné, což snižuje jejich hodnotu. Na druhou stranu však Soud konstatuje, že tržní cena z roku 1997 neodpovídá dnešním cenám. Průměrná roční míra inflace za posledních dvacet let činila v České republice 2,75 % (dle webových stránek Českého statistického úřadu, ČSÚ), což je nutno zohlednit. Co se týče zákonného úroku, Soud konstatuje, že stěžovatelka jej ve svých podáních nepožaduje. Soud proto nevidí důvod tento úrok do svých výpočtů zahrnout.

42. S ohledem na výše uvedené Soud stěžovatelce přiznává na náhradě majetkové škody částku 21 388 € (po zohlednění inflace, jak je objasněno výše).

c) Ušlý zisk stěžovatelky

43. Soud má za to, že stěžovatelka přišla o zisk, kterého mohla dosáhnout, pokud by nedošlo k porušení jejích práv a pokud by spornými pozemky mohla disponovat i v letech 1997 až 2014. Soud navíc bere zřetel na podstatný rozdíl mezi ušlým ziskem vyčísleným stěžovatelkou a vládou, kdy obě strany vycházejí z posudků vypracovaných dvěma různými znaleckými ústavy.

44. Soud přijímá námitku vlády, že pozemky byly zastavěny, což výrazně snížilo jejich využitelnost, protože je bylo možno pronajmout pouze vlastníkům budov, které se na nich nacházejí. Dále konstatuje, že v roce 1996 stěžovatelka pronajala sporné pozemky za 12 576 Kč (465 €) ročně. Znalecký posudek, který nechala vypracovat vláda, však tuto částku označil za nízkou a vyčíslil, že stěžovatelka přišla o 29 392 Kč (1 088 €) čistého zisku ročně (částka odpovídající neinkasovanému nájemnému). Znalecký ústav byl toho názoru, že výše ročního nájemného by se měla odvíjet od hodnoty pozemků. V projednávané věci by šlo o 5 % z hodnoty pozemků. S ohledem na tuto částku a na znalecký posudek předložený vládou se nárok stěžovatelky (založený na jí předloženém znaleckém posudku) ve výši 140 000 Kč (5 180 €) Soudu jeví jako přemrštěný, když v roce 1996 stěžovatelka pronajala tytéž pozemky městu Třebíč za pouhých 9 % ceny nájmu vyčíslené znaleckým posudkem, který předložila za bezprostředně následující rok. Stěžovatelčiny odhady ušlého zisku proto působí nevěrohodně. Vláda nicméně nepředložila vlastní výpočet roční výše nájemného z pozemků, jelikož jí předložený znalecký posudek obsahoval pouze výpočty za rok 1997. Vláda toliko

avedla, že ušlý zisk stěžovatelky za období let 1997 až 2014 představuje 9 % ze stěžovatelkou uváděné částky, konkrétně tedy 176 760 Kč (6 542 €).

45. Soud tedy nemůže vycházet z částky vyčíslené vládou, která se týká pouze roku 1997. Navíc není úkolem Soudu přepočítávat všechny číselné údaje, které mu jsou předkládány, aby si sám zjistil potřebné informace. Soud taktéž nemůže vycházet z odhadu ročního nájemného předloženého stěžovatelkou, poněvadž ten je v příkrém rozporu s nájemným, které sama stěžovatelka sjednala s městem Třebíč v roce 1996.

46. Za daných okolností v projednávané věci Soud na spravedlivém základě (po zohlednění skutečnosti, že současné výnosy z nájmu jsou nižší, než byly v roce 1997) stěžovatelce přiznává částku 30 000 Kč (1 092 €) jako náhradu ročního ušlého zisku, což za období dvaceti let činí částku 600 000 Kč (21 842 €).

C. Nemajetková újma

47. Stěžovatelka požaduje částku 500 000 Kč (18 502 €) jako náhradu nemajetkové újmy v souvislosti s délkou soudního řízení před vnitrostátními soudy a s postojem vlády, která ji obvinila z nedbalosti a záměrně zkreslovala určité skutečnosti, aby tím ospravedlnila svoje stanovisko.

48. Vláda tento požadavek považuje za přemrštěný a naprosto nepřiměřený. Je toho názoru, že samotný závěr o porušení by představoval dostatečné spravedlivé zadostiučinění.

49. Soud je přesvědčen, že stěžovatelka musela utrpět nezanedbatelnou nemajetkovou újmu vzhledem k tomu, že došlo k významnému zásahu do jejích majetkových práv (viz § 85 rozsudku ve věci samé). Skutečnosti, které Soud již podrobně vylíčil v rozsudku ve věci samé (viz § 94 a 95), v ní musely vyvolávat zejména pocity úzkosti, tísně a marnosti. Soud proto na spravedlivém základě přiznává stěžovatelce z titulu nemajetkové újmy částku 7 500 €, zvýšenou o případnou částku daně.

D. Náklady řízení

50. Stěžovatelka požadovala celkem 309 289,50 Kč (11 445 €) z titulu nákladů řízení. Předložila podrobný rozpis obsahující následující položky:

(a) 237 765 Kč (8 799 €) za právní zastupování jejím právním zástupcem, a to před vnitrostátními soudy i v řízení před Soudem;

(b) 11 000 Kč (407 €) na soudních poplatcích;

(c) 58 528 Kč (2 165 €) na nákladech na vypracování tří znaleckých posudků (včetně geometrických plánů).

51. Vláda s těmito částkami nesouhlasí. Žádá Soud, aby zohlednil skutečnost, že stížnost byla částečně prohlášena za nepřijatelnou (viz § 59–60 rozsudku ve věci samé) i zjevně neopodstatněnou (viz § 98–99 rozsudku ve věci samé). Navíc by neměly být zahrnuty náklady na vypracování stěžovatelčina prvního znaleckého posudku, protože se převážně nevztahuje k projednávané věci (netýká se předmětného časového období); z uvedených důvodů je namíste požadovanou částku snížit o 12 240 Kč. A konečně celková částka požadované náhrady nákladů řízení před vnitrostátními soudy je přemrštěná. Dle vlády by měla být stěžovatelce z tohoto titulu přiznána částka 99 000 Kč (3 664 €).

52. Podle judikatury Soudu má stěžovatel nárok na náhradu nákladů řízení pouze v rozsahu, v němž doloží, že náklady byly skutečně a nutně vynaloženy a že jejich výše je přiměřená. To znamená, že je třeba, aby je stěžovatel na základě zákonné či smluvní povinnosti skutečně uhradil nebo měl povinnost je uhradit, a tyto náklady musí být nevyhnutelné k odvrácení zjištěného porušení či k dosažení nápravy. Soud požaduje položkovou výúčtování a faktury, které jsou natolik podrobné, aby z nich bylo možno určit míru splnění výše uvedených kritérií (viz *İzzettin Doğan a ostatní proti Turecku*, č. 62649/10, rozsudek velkého senátu ze dne 26. dubna 2016, § 192).

53. V projednávané věci, s ohledem na listiny, které má Soud k dispozici, a vzhledem k tomu, že byla stěžovatelka se svou stížností úspěšná pouze částečně (srov. § 59–60 a § 98–99 rozsudku ve věci samé), Soud považuje za přiměřené přiznat stěžovateli na náhradě nákladů řízení částku 200 000 Kč (7 402 €).

E. Úrok z prodlení

54. Soud považuje za vhodné, aby byly úroky z prodlení založeny na úrokové sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *zamítá* předběžnou námitku vlády;
2. rozhoduje,
 - (a) že žalovaný stát má zaplatit stěžovateli ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle čl. 44 odst. 2 Úmluvy, tyto částky, které se převedou na české koruny podle kursu platného ke dni zaplacení:
 - (i) 43 230 € (čtyřicet tři tisíc dvě stě třicet eur) jako náhradu majetkové škody;
 - (ii) 7 500 € (sedm tisíc pět set eur), a dále případnou částku daně, kterou může být stěžovatelka povinna zaplatit, jako náhradu nemajetkové újmy;
 - (iii) 7 402 € (sedm tisíc čtyři sta dvě eura), a dále případnou částku daně, kterou může být stěžovatelka povinna zaplatit, jako náhradu nákladů řízení;
 - (b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení bude stanovená částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
3. *zamítá* v ostatním návrh stěžovatelky na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a sděleno písemně dne 6. dubna 2017 v souladu s čl. 77 odst. 2 a 3 jednacího řádu Soudu.

Abel Campos
tajemník

Linós-Alexandre Sicilianos
předseda

V souladu s čl. 45 odst. 2 Úmluvy a čl. 74 odst. 2 jednacího řádu Soudu jsou k tomuto rozsudku připojena následující oddělená stanoviska:

- (a) souhlasné stanovisko soudce Spana;
- (b) souhlasné stanovisko soudkyně Koskelo;
- (c) souhlasné stanovisko soudce Eickeho.

L. A. S.
A. C.

SOUHLASNÉ STANOVISKO SOUDCE SPANA

Plně souhlasím s rozhodnutím Soudu v této věci. Oddělené stanovisko připojuji pouze proto, abych poznamenal, že z důvodů předestřených v mém souhlasném stanovisku ve věci *Čapský a Jeschkeová proti České republice*, [č. 25784/09 a 36002/09, rozsudek ze dne 9. února 2017 (dosud nepravomocný)], a *Heldenburgovi proti České republice*, [č. 65546/09, rozsudek ze dne 9. února 2017 (dosud nepravomocný)], měl Soud posuzovat předběžnou námitku vlády ohledně tvrzeného zneužití práva podat stížnost pouze na základě čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy.

SOUHLASNÉ STANOVISKO SOUDKYNĚ KOSKELO

Souhlasím s většinou, pokud jde o rozhodnutí v této věci. Neztotožňuji se však plně s názorem, jímž většina odůvodnila zamítnutí předběžné námitky vlády.

Zprvce, jak jsem objasnila ve svém odděleném stanovisku v nedávno rozhodnutých věcech *Čapský a Jeschkeová proti České republice*, č. 25784/09 a 36002/09, a *Heldenburgovi proti České republice*, č. 65546/09, domnívám se, že pro posuzování situací, kdy došlo k porušení čl. 62 odst. 2 jednacího řádu, by bylo vhodnější použít jako právní základ čl. 37 odst. 1 písm. c).

Obdobně, jako tomu bylo v rozsudcích ve výše uvedených věcech, většina v § 15 tohoto rozsudku nejprve odkazuje na čl. 37 odst. 1 písm. c), což naznačuje, že právě toto ustanovení je právním základem pro posouzení předběžné námitky vlády ohledně chování stěžovatelky. Poté se však odůvodnění obrací k řešení situace z pohledu toho, zda lze stěžovatelčino chování považovat za zneužití práva podat stížnost. V § 22 pak většina dochází k závěru, že tomu tak není. Tento přístup se mi opět jeví jako nejasný a dosti matoucí z hlediska otázky, podle jakého ustanovení by měl Soud postupovat v případě porušení čl. 62 odst. 2 jednacího řádu.

Zadruhé, co se týče věcných důvodů zamítnutí předběžné námitky vlády, úvahy vyjádřené většinou v § 24 rozsudku považuji za problematické. Nesmí být pochyb o tom, že pravidla výslovně stanovená jednacím řádem Soudu musí být ve všech případech dodržována, a to i pokud okolnosti, za nichž je podávána stížnost, odhalí závažný problém na vnitrostátní úrovni. Z tohoto pohledu považuji argumenty uvedené v první větě § 24 – byť jsou věcně správné – za příliš široké a obecné, a tudíž samy o sobě nedostatečné. Dle mého mínění je dalším důležitým aspektem to, že v tomto konkrétním případě by podle mého názoru bylo pro stěžovatelku příliš tvrdé, pokud by její návrh na přiznání odškodnění měl být vyškrtnut kvůli porušení způsobenému pravděpodobně spíše nedodržením příslušných ustanovení jednacího řádu Soudu jejím právním zástupcem, nikoli pokynem stěžovatelky, aby těchto ustanovení nebylo dbáno. Ačkoli je důležitou a ustálenou zásadou, že veškeré chyby či opomenutí, jichž se dopustí právní zástupce pověřený stěžovateli, se přičítají stěžovatelům samotným, kteří musejí nést negativní důsledky jeho jednání či opomenutí při vedení případu, za dané situace by bylo nepřiměřeně tvrdé, pokud by nároky stěžovatelky na odškodnění byly vyloučeny z přezkoumání, neboť Soud již konstatoval porušení stěžovatelčiných práv zakotvených v Úmluvě a pokusy o dosažení smírného urovnání byly neúspěšné. Jsouc přesvědčena, že stěžovatelka jednala v dobré víře a že ji nelze vinit z porušení, k němuž došlo, považuji za daných okolností projednávané věci za opodstatněné pokračovat v dalším projednávání jejích zbývajících nároků.

SOUHLASNÉ STANOVISKO SOUDCE EICKEHO

1. I já se ztotožňuji s názorem většiny, co se týče rozhodnutí v této věci. Nicméně stejně jako soudkyně Koskelo jsem přesvědčen, že odůvodnění obsažené v § 21 až 24 rozsudku by mohlo vnést zbytečné nejasnosti do otázky, na jakém základě má být v projednávané věci posuzována námitka vlády týkající se tvrzeného „zneužití práva podat stížnost“.

2. Ve svých částečně souhlasných a částečně nesouhlasných stanoviscích k věcem *Čapský a Jeschkeová proti České republice*, č. 25784/09 a 36002/09, a *Heldenburgovi proti České republice*, č. 65546/09, jsem se snažil vysvětlit svůj názor, že v případech, kdy Soud po vynesení rozsudku ve věci samé řeší již jen otázku spravedlivého zadostiučinění podle článku 41 Úmluvy, představuje čl. 37 odst. 1 písm. c) jediný právní základ, na němž může Soud rozhodnout o uložení sankce, pokud došlo k závažnému porušení jednacího řádu. Nemám v úmyslu zde § 1–9 těchto oddělených stanovisek opakovat.

3. V projednávané věci – shodně s výše citovanými případy – jde konkrétně o ustanovení čl. 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu. Je důležité podtrhnout význam a absolutní povahu tohoto ustanovení i v něm zakotveného požadavku na důvěrnost jednání směřujících ke smírnému urovnání, jak o tom hovoří § 17 rozsudku. Každý účastník řízení, který toto ustanovení jednacího řádu poruší, by měl počítat s tím, že Soud bude při jeho vynucení postupovat striktně, a měl by si být vědom pravděpodobných následků takového porušení pro svoji stížnost (její další posuzování).

4. Použijeme-li na porušení čl. 62 odst. 2 v projednávané věci čl. 37 odst. 1 písm. c), souhlasím s tím, že – jak je uvedeno v § 19 rozsudku – okolnosti této věci „vedou k závěru, že postup stěžovatelčina právního zástupce byl v rozporu s pravidlem důvěrnosti“, a že tedy představoval jednoznačné porušení čl. 62 odst. 2. V této souvislosti je důležité to, že – jak se uvádí v § 18 – nebylo sporu o tom, že stěžovatelčin právní zástupce jednal z „vlastní iniciativy“.

5. Poslední otázkou tedy je, zda by měl Soud při výkonu své diskreční pravomoci dospět k závěru, že i přes jednoznačné porušení jednacího řádu „je důvodné nadále pokračovat v posuzování stížnosti“ podle čl. 37 odst. 1 písm. c).

6. Jak jsem uvedl v § 10 svých oddělených stanovisek ve věcech *Čapský a Heldenburgovi*, akceptuji, že při neexistenci konkrétních vodítek pro použití čl. 37 odst. 1 písm. c) v podobných případech může být přiměřeně použitelná stávající judikatura k otázce „zneužití práva podat stížnost“ podle čl. 35 odst. 3 písm. a) anebo že může tato judikatura poskytnout návod ke správnému postupu při uplatnění příslušné sankce za jednoznačné porušení jednacího řádu Soudu v souladu s čl. 37 odst. 1 písm. c). Nicméně lze-li § 21 a 22 rozsudku chápat jako přímé použití této judikatury [prismatem čl. 35 odst. 3 písm. a)], dovoluji si s ním nesouhlasit. Je totiž nutno použít test popsany v § 5 výše, nikoliv zkoumat, jak je zřejmě naznačováno v § 22 rozsudku, zda je důvodné „označit postup stěžovatelčina právního zástupce za zneužití práva podat stížnost“.

7. Co se týče uplatnění diskreční pravomoci Soudu podle čl. 37 odst. 1 písm. c), sdílím pochybnosti o zdůvodnění většiny podaném v § 24 rozsudku, které vyjadřuje v posledním odstavci svého souhlasného stanoviska k projednávané věci soudkyně Koskelo, a souhlasím s jejími dalšími argumenty, proč by v kontextu konkrétních okolností projednávané věci měla být diskreční pravomoc Soudu uplatněna ve prospěch stěžovatelky.